

RODOLJUB.

Glasilo „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

5. štev.

V Ljubljani, dne 2. marca 1895.

V. leto.

Nadvojvoda Albreht †.

Habsburški vladarski hiši je neizprosna smrt iztrgala jednega najplemenitejših članov, Avstrija je zgubila jednega najboljših in najodličnejših svojih sinov. Dne 18. februarja umrl je v Arku ob Gardskem jezeru, odkoder se vidi na lombardsko ravnino, na mesto njegovih zmag, nadvojvoda feldmaršal Albreht. Z njim pojde v grob velika zgodovinska oseba, jedini imejitelj velikega križa Marije Terezije reda.

Junak Gravellone, Mortare in Novare, zmagovalec pri Custozzi umrl je daleč od bojnega polja vsled hude bolezni. Za njim žaluje cesar, cesarska rodbina, vojska in pa vsa država.

Nadvojvoda Albreht rodil se je dne 3. avgusta leta 1817. Oče mu je bil znan zmagovalec pri Aspernu, nadvojvoda Karol, mati pa Henrika princezinja Nasavsko-weiberska. Zgodaj je stopil v vojsko. Leta 1830. ga je cesar Fran imenoval za polkovnika 44. pešpolka. Ta

polk je 65 let nosil njegovo ime. Leta 1867. je dejanski vstopil kot polkovnik v vojsko. Nekaj časa je bil pri pehoti, potem je bil prestavljen h konjikom. Leta 1840. je bil imenovan generaluim majorjem in 1843. leta podmaršalom. Izvežbal se je v vojaških stvareh posebno pri vojaških vajah, ki so bile v Italiji pod poveljstvom slavnega Radeckega. Kar se je naučil od Radeckega, to je gledal, da dejanski izvede. Posebno je deloval na to, da vojaške vaje ne bodo samo parade, temveč prava priprava za vojno.

Ko je došlo 1848. leto, je nadvojvoda prostovoljno šel v Italijo k vojski grofa Radeckega. Odlikoval se je kot poveljnik 1. divizije 2. voja pri Mortari, zmagal je mnogoštevilnejšega sovražnika in rešil polkovnika Benedeka, ki je bil v jako opasnem položaji v mestu. Ravno tako je nadvojvoda mnogo pripomogel k zmagi pri Novari in je zaradi tega ga maršal Radecki predlagal, da se od-

LISTEK.

Polikuška.

(Povest grofa Leva Tolskega.)

(Dalje.)

III.

Ravno tega večera, ko se je gnetel shod pri pisarni v hladni tmini oktoberske noči izbirajoč vojaškega novince, je sedel Polikuška na kraji postelje in mešal v steklenici konjsko zdravilo, katerega on sam ni poznal. Tu je bil sublimat, žveplo, glavberjeva sol in trava, katero je Polikuška sam nabral, domišljujoč si, da je ta trava jako koristna, ako ščiplje v vampu in da jo je tudi dobro dajati v drugih boleznih. Otroci so že ležali: dva na peči, dva v postelnjaku, jeden v zibiki, pri kateri je sedela Akulina in prela. Konec sveče, kateri je bil ostal od graščinskih slabo spravljenih sveč, je stal v lesenem svečniku na oknu in da bi možu ne bilo treba vstajati

od svojega važnega dela, je Akulina šla s prsti svečo utrniti. Bili so zlobneži, ki so imeli Polikuško za ničvrednega konjskega zdravnika in za ničvrednega človeka. Večina ga je pa imela za slabega človeka, a za velikega mojstra v svoji stvari. Akulina je imela svojega moža za najboljšega konjskega zdravnika in za najboljšega človeka na svetu, če tudi ga je včasih zmerjala ali ga celo tepla. Polikuška je vsipal v pest neko stvar. (Tehtnice ni rabil in posmehoval se je Nemcem, ki so rabili tehtnice. „To ni lekarna“, rekel je.) — Polikuška je vzel zdravilo v roki in stresel, zdelo se mu ga je premalo in vzel ga je desetkrat toliko. „Vse vzamem, bo bolje pomagalo“ rekel je sam seboj. Akulina je bistro pogledala na glas gospodarjev, pričakujoč, da jej kaj ukaže. Ko je pa videla, da se nje nič ne tiče, je zmajala z ramama. „Vidiš, kako zna, kje se je neki naučil“, mislila je in dalje prela. Papir, iz katerega je izsipal zdravilo, pal je na tla. Akulina je to dobro opazila.

— Ančka, zaklicala je — vidiš, očetu je nekaj na tla palo, poberi.

likuje z redom Marije Terezije. Leta 1849. je pa Albrehtova divizija delala mir v Toskani, kar ni bila lahka naloga.

Po končani vojni bil je nadvojvoda nekaj časa vojaški poveljnik v Pragi, leta 1851. je pa bil imenovan vojaškim poveljnikom in civilnim guvernerjem na Ogerskem in je v tej svoji službi pokazal veliko upravno zmožnost. Njegovo stališče ni bilo lahko, ker je mej Madžari vsled porazov 1849. leta vladala velika, četudi prikrita nevolja proti Avstriji.

Vojne 1859. leta se ni udeležil, pač pa je prevzel važno diplomatično poslanstvo, da Prusijo pregovori, da pride na pomoč Avstriji, a njegova misija ni imela uspeha. Leta 1860. je odložil guvernerstvo na Ogerskem in je šel kot korni poveljnik v Vicenco v Italijo. Ondi je ostal dobre dve leti, potem je bil imenovan feldmaršalom in se mu je izročilo predsedništvo komisije za preosnovo vojske.

Največjo slavo si je pridobil nadvojvoda leta 1866., ko je premagal dne 24. junija veliko močnejšega sovražnika pri Kustoci. Zaradi te zmage ga prištevajo mej najboljše vojskovodje sedanjega stoletja. Te zmage pa ni mogel izkoristiti zaradi porazov avstrijske vojske na severu. Izročilo se mu je poveljništvo severne vojske, a predno so bile končane priprave za novo bojevanje,

se je sklenil mir. Odslej je nadvojvoda deloval za preosnovo vojske kot nje vrhovni poveljnik in od 1869. leta kot glavni njen nadzornik.

Nadvojvoda Albreht ni bil le dober vojskovodja, temveč tudi dober naroden gospodar. Njegova 34 štirjaskih milj obsegajoča posestva so bila vzgledno obdelana. Imel je poleg tega razne tovarne in fužine.

Oženjen je bil s hčerjo kralja bavarskega Hildegardo, ki mu je pa umrla po 22letnem srečnem zakonu dne 2. maja 1864. Leta 1868. je zgubil ljubljeno osemnajstletno hčerko Matildo. Druga hči nadvojvode Marija Terezija je pa poročena z vojvodom Filipom Virtemberškim. Sin Karol Albert mu je umrl v nežni mladosti poldruga leta. On je bil drugi oče otrokom svojega pokojnega brata Karola Ferdinanda. Jeden od teh, Friderik, je sedaj poveljnik 5. voja, nadvojvoda Evgen veliki križevnik nemškega reda, nadvojvoda Karol Štefan deluje za razvoj naše mornarice in nečakinjo Marijo Kristino krasi španjska kraljeva krona.

Znana je tudi pokojnega nadvojvode velika pobožnost in dobrotljivost. Njegov spomin ostane torej v srci vseh Avstrijcev, zlasti pa Avstriji vedno zvestih Slovencev, katerih so se mnogi pod njegovim poveljstvom borili za ljubljeno starodavno državo.

Deželni zbor kranjski.

V X. seji dne 3. februarja se je zbor posvetoval o osnovi gluhozemnice v Ljubljani in sledeče sklenil:

Deželnemu odboru se naroča:

1.) Da naj dá po deželnem stavbenem uradu pregledati Cekinov grad (Leopoldsdruhe) ter se prepriča, ali

bi se dal predelati kot zavod za gluhozeme in slepe otroke;

2.) Da v slučaju in pripravnosti njegove poizve od lastnikov, za koliko bi ga hoteli v ta namen prodati deželi. Ob enem naj se dogovori z mestnim zastopom

Ančka je pomolila bose nožice izpod suknje, s katero je bila odeta, in kot maček je zlezla pod stol in pobrala papir.

— Nate, oče, rekla je, in smuknila zopet z ozeblimi nogami v postelj.

— Kaj me suješ, zašepetala je manjša sestra z zaspanim glasom.

— Jaz bodem vaju! rekla je Akulina in obe glavi sta se skrili pod suknjo.

— Tri rublje mi bode plačal, ko mu ozdravim konja. To saj tudi ni veliko, pa si moraš ubijati glavo, Akulina pojdi, pa poprosi Nikito tobaka. Jutri mu ga vrnem.

Polikuška je izvlekel iz žepa pipo iz lipovega lesa, ki je bila nekdanj poslikana, in je imela ustnik iz pečatnega voska.

Akulina je popustila vreteno in odšla, ne da bi se bila kje obesila, kar je bilo jako težavno. Polikuška je odprl prazno omaro, vanjo postavil steklenico, in pritisnil k ustom prazno žganjarsko steklenico, a žganja v njej ni bilo. Čelo se mu je zmračilo, a ko mu je žena prinesla tobaka in je nabil pipo, prižgal je in sedel na postelj,

zasijal mu je obraz z zadovoljnostjo in ponosom, kakor človeku, ki je končal dnevno delo. On je mislil morda na to, kako bode jutri konja prijel za jezik in mu notri ulil čudežnega zdravila, ali pa na to, da potrebnemu človeku nikdo ničesa ne odreče. Nikita mu je poslal tobaka. Dobro mu je bilo.

Nakrat so se odprle duri, ki so visele na petlji in prišla je notri služnica z vrha, ne druga, temveč tretja, katero so imeli za pošiljanje. Vrh pomeni graščina, naj bode tudi nižje.

Aksjutka je bilo ime deklici, ki je vedno le letala kakor puškina krogla, in pri tem so jej mahale roke kakor nihalo s hitrostjo njene hoje, mahale pa niso ob strani, temveč pred njo. Njena lica so bila vedno rudečjša nego njena rožasta obleka. Jezik se ji je vedno tako hitro majal, kakor noge. Pritekla je v sobo, prišla se je za peč, majala se, kakor bi hotela nakrat povedati kar po dve ali tri besede, nakrat je dihač rekla Akulini:

— Gospa je ukazala Polikuški Iljiču, naj pride takoj na vrh (v graščino), velela Potem jej je zastala beseda in se je oddihnila. Jegor Mihalič bil je

Ljubljanskim, ali bi ga dežela in mesto ljubljansko ne kupila skupaj?

3.) da naj da v slučaju pripravnosti njegove po deželnem stavbenem uradu pripraviti načrt in proračun za eventualno priredbo, oziroma prezidanje in dozidanje njegovo, v zavod za gluhoneme in slepe otroke, ter da o vsem poroča deželnemu zboru v prihodnjem zasedanju, oziroma stavi potrebne predloge;

4.) ako bi s Cekinovim gradom nič ne bilo, naj se zavod za gluhoneme in slepe otroke gradi po drugem spremenjenem načrtu deželnega inženirja Hraskega, toda s tem pogojem, da stavbeni troški ne presegajo proračunjenega zneska 120.000 gld., oziroma 136.000 gld.;

5.) razun tega se pa deželnemu odboru tudi še naroča, da naj vpraša vlado, ali bi bila morda ona pripravljena ustanoviti, sezidati in vzdrževati zavod za gluhoneme in slepe otroke, toda brez vsakaterih deželnih prispevkov.

Za tem pa je bilo posvetovanje o vlogi upravištva Glavarjeve bolnice v Komendi. Vsprejel se je v tem oziru Kersnikov predlog:

a) Zgradba stanovanja za stalnega zdravnika na Glavarjevem zavodu v Komendi se ima letos izvršiti;

b) mesto stalnega zdravnika na Glavarjevi bolnici v Komendi naj se takoj z letno plačo 1000 gld. razpiše.

Na to je pa prišla na vrsto naklada na pivo. Ta predlog je najvažnejši v tem zasedanju ter je treba deželi skrbeti za nove dohodke, ker prenehajo znatni dohodki iz zemljiško-odveznega zaklada.

Poročevalec Klun je predlagal, da naj se še naloži po 1 gld. naklade na pivo od hektolitra. Na ta način bi se dobilo kacic 100.000 gld. novega davka. Proti nameravani nakladi vložili so prošnjo kranjski pivovarji

in pa ljubljanska gostilničarska zadruga. Naglašajo, da bi se manj piva popilo, kar pa poročevalec ne verjame. Ob svojem času so se bile podražile smodke, pa se jih tudi sedaj nič manj ne pokadi. Tudi bi gostilničarji davek izvrnili na konzumente.

Poslanec Schaffer predlaga, da se vpelje za ljubljansko mesto le 70 kr., za na kmete pa 1 gld. doklade na pivo.

Poslanec Hribar ugovarja vpeljavi indirektnih davkov in se čudi, da se za ta davek ogreva vodja stranke, ki si skuša pridobiti delavce in delavke. Davek naj plačuje tisti, ki imajo že tako dovolj dobička, ne pa konsumenti. Osupnilo ga je, da je poročevalec kar namignil, naj zvalé davek na konzumente. Govornik podpira Schafferjev predlog, ker že ljubljanski gostilničarji plačujejo večji cesarski davek od piva in imajo sploh večje stroške.

Poslanec Luckmann predlaga, naj se poviša rajši še nekoliko naklada na žganje in poišče se kak drugi dohodek, na pivo pa ne nalaga naklada.

Zbornica je vsprejela dr. Schafferjev predlog.

V XI. seji dne 8. februarija je deželni glavar odgovoril zastran uličnih napisov. Čudil je, da svojega postopanja ni mogel opravičiti, temveč je odgovoril po načelu sic volo sic jubeo, o stvari ima pravico odločevati deželni odbor po svojem preudarku in za to ne bode meritorno odgovarjal.

Poslanec Hribar je zahteval, da bi se o tem oblastnem odgovoru začela debata, kar je pa zbor odklonil, ker so proti temu glasovali konservativni Slovenci in nemškutarji.

Poslanec Apfaltrern je utemeljeval svoj predlog o osnovi železniškega obratnega ravnateljstva v Ljubljani, Hribar pa pri tem predlagal, da se z ozirom na to, da

pri gospej, govorila sta o vojaških novincih, spominjala se Polikuške Iljiča . . . Avdotja Mihajlovna je ukazala takoj priti, Avdotja Mihajlovna je ukazala (zopet se je osopla) . . . takoj priti.

Hitro je pogledala na Polikuško, na Akulino, na otroke, kateri so pogledali izpod odeje, vzela je orehovo lupino, ki je ležala na peči in jo vrgla v Ančico, in rekla je še jedenkrat „takoj priti“, potem je pa kakor vihra letela iz sobe in roke so hitro majale pred njo.

Akulina je zopet vstala in možu prinesla čevlje. Bili so umazani, raztrgani vojaški čevlji. Vzela je kaftan (suknjo) s peči in mu ga dala, ne da bi ga bila kaj pogledala.

— Iljič, ne bodeš li premenil srajce?

— Ne, rekel je Polikuška.

Akulina ga ni pogledala v obraz ves čas, ko se je molče obuval in oblačil, in prav je storila, da ga ni pogledala. Obraz mu je bil bleđ, spodnja čeljust se mu je tresla, oči so mu izražale otožnost, pokornost in nesrečo, ki se vidi le pri slabih, dobrih in krivih ljudeh. Počesal se je in hotel je oditi, a žena ga je ustavila, popravila mu nekaj srajco in pokrila mu kapo.

— Kaj, Polikuška Iljič, a graščakinja vas zahteva? razlegal se je glas mizarjeve žene izza pregrade.

Mizarjeva žena je že danes zjutraj imela prepir z Akulino, zaradi lonca luga, katerega so razlili Polikuškovi otroci in rada je slišala, da kličejo Polikuško k graščakinja, gotovo ne za kaj dobrega. Pri tem je pa bila zvita, politična in strupena ženska. Nikdo drugi se ni znal tako odrezati z besedo, kakor ona, vsaj tako je ona mislila o sebi.

— Najbrž hočejo poslati v mesto kaj kupovati, nadaljevala je. — Hočejo imeti zanesljivega človeka, za to pa vas pošljejo. Vi meni tudi lahko pri tem kupite četrtinko funta čaja, Polikuška Iljič.

Akulina je zadrževala solze, a njene ustnice so se čudno zategnile. Rada bi bila v lase skočila mizarjevi ženi. Ko je pa pogledala svoje otroke in pomislila, da bodo kmalu sirote, ona pa vojaška vdova, pozabila je na jezično mizarjevo ženo, zakrila je obraz z rokami, sedla na postelj, in glavo dela na blazinicu.

— Mamica, ti si me pretisnila, reklo je čepeče dekle in potegnilo srajčico izpod materinega komolca.

— Ko bi vsi pomrli! V nesrečo sem vas rodila! zakričala je Akulina, zajokala je na ves glas, v veliko veselje mizarjevi ženi, ki še ni pozabila bila lonca z lugom.

(Dalje prihodnjič.)

bode treba preskrbeti potrebne stavbe za urade, tem zgradbam dovoli 25 let oproščenje od deželnih priklad.

Apfaltrernov in Hribarjev predlog sta se izročila odseku.

Deželnemu odboru se je naročilo, da dovoli potrebni kredit za napravo načrta za popravo jednega dela ceste, ki drži iz Žužemberka v Trebnje; za popravo ceste Moravče-Vače-Hotič se je dovolilo 7000 gld.

Prošnja idrijske bolnice za posojilo se je vrnila deželnemu odboru, da jo primerno reši.

Deželnemu odboru se je naročilo, da dá izdelati načrt za cesto, ki bi segala iz gorenje Krške doline do železniške postaje v Zatičini.

Sklenilo se je, naj se uvrsti mej okrajne ceste občinska cesta, držeča od Podkorenske državne ceste na Dovje zopet na državno cesto. Potem se je sklenilo:

V Kranjskem cestnem okraji uvrste se sledeče navedene občinske ceste mej okrajne ceste: a) cesta, ki drži od Kranjskega Savskega mosta, čez Gorenjo Savo, Rakovico in Spodnjo Besnico v Zgornjo Besnico do pohištva Janeza Paplerja hišna šte. 47; c) cesta, ki se mej Spodnjimi in Zgornjimi Tenetišami od okrajne ceste z Gorič čez Tenetiše v Kranj odcepi in drži do stika z Tržiško-Kokorsko okrajno cesto v Trsteniku; b) cesta, ki se v Prebačevem od okrajne ceste iz Kranja čez Smlednik v Št. Vid odcepi in drži do stika z okrajno cesto iz Spodnjega Brnika čez Cerklje na Visoko v Zgornjem Brniku.

Od Zagrebške državne ceste pri sv. Roku v Dob držečo občinsko cesto se je sklenilo uvrstiti mej deželne ceste.

Prošnji za popravo okrajne ceste od sv. Križa proti Čatežu in za zgradbo ceste Dvor-Vrbovec sta se izročili deželnemu odboru v primerno rešitev.

Pri razgovoru o § 3 B. deželno-zborsko poročilo, ki govori o agrarnih razmerah, je poslanec Lavrenčič predlagal neki resoluciji o razdelitvi gozdov in pašnikov na Vipavskem, ki sta se pa odklonili.

Glede uravnave razmer v deželni blaznici je zbor vsprejel poslanca Bleiweissa predloge.

1.) Deželnemu odboru se naroča, da dopolni tekom leta 1895. strokovnjaška mnenja gledé nadaljne uredbe

deželne blaznice na Studencu, in sicer v tem oziru, da poižve mnenje slovečega avstrijskega psihijatra, ali bi kazalo izvršiti zgradbe tik že sedaj obstoječih oddelkov, ali pa zgraditi na ozemlju v Studencu blaznico-hiralnico? Ko bode to dognano, naj predloži deželni odbor v prihodnjem zasedanji ne samo načrte in proračune za končno dogradnje deželne blaznice, ampak tudi svoje predloge glede organizacije zdravniških služeb, vpeljavanja lastne režije in splošne uredbe tega zavoda, in sicer strogo po istih načelih, kakor so izražena v sklepih deželnega zbora.

2.) Deželnemu odboru se naroča, da skuša nastaniti toliko hirajočih umobolnih v blaznici-hiralnici pri svetem Jožefu, kakor tudi v novi hiralnici tik bolnišnice, da se izpraznejo kolikor le mogoče po enakih umobolnih zavzeti prostori v deželni blaznici na Studencu.

3.) Deželni odbor se pooblašča, da razpiše ustanovo za jedno leto z letno podporo 600 gld. za med.-doktorja, ki bi se hotel posvetiti psihijatriji ter izvežbati v tej stroki na Dunajski psihijatrični kliniki.

Deželnemu odboru se je naročilo, da vse stori, kar more, da pospeši premestitev vojaške bolnice iz mesta. Poslanec Hribar je pri tej priliki pojasnil, da drugod vojaška uprava ne stavi tacihi pretiranih zahtev, kakor pri nas.

Za napravo reliefnega zemljevida, katerega je izdal fotograf Lergetporer, se je dovolilo 240 gld.

Kmetijski podružnici v Logatcu se je dovolilo 500 gld. podpore za razstavo.

Koncem seje je pa poslanec Šuklje stavil naslednji samostojni predlog:

Slavni deželni zbor naj sklene: Deželnemu odboru se naroča, naj temeljito prouči obliko in velikost prispevka, s katerim bode deželi udeležiti se pri dobavi stavbene glavnice belokranjskih železnic. Dalje se mu naroča, naj stopi v dogovor z visoko vlado, z vodstvom dolenskih železnic in z udeleženci v to svrhu, da se omogoči zgradba belokranjskih železnic ter zagotovi potrebna stavbena glavnica. Končno naroča se deželnemu odboru, naj o uspehih svojega pogajanja poroča v bodočem zasedanji ter naj gledé deželnega prispevka za belokranjske železnice tačas stavi konkretne predloge.

Politični pregled.

Deželni zbori so se zaključili. Najburneje razprave so bile v štajerskem, tržaškem, istrskem, goriškem in češkem deželnem zboru. Tržaškega deželnega zbora zborovanj se Slovenci niso udeleževali, dobro vedoč, da ničesa ne opravijo, iz štajerskega, istrskega in goriškega bili so pa prisiljeni izstopiti zaradi predrznosti Nemcev, oziroma Italijanov. Na Goriškem misli vsled tega nasprotja odstopiti deželni glavar grof Coronini. Od več strani ga pregovarjajo, da še ostane. — V češkem deželnem zboru se je minolo zasedanje razmerje mej stran-

kami le še poostrilo, pa tudi razmere mej Mladočehi in vlado so se še shujšale. — V doleneavstrijskem deželnem zboru so bile tudi semtertja kaj hrupne seje in se je vsled tega že mislil poostriiti zbornični poslovni red, kar so pa protisemitje znali preprečiti. Tudi so protisemitje, oziroma krščanski socialisti onemogočili volilno reformo, ki je vsled zjedinenja predkrajev z Dunajem potrebna postala. — V tirolskem in predarelskem deželnem zboru so bile hude razprave, pa le bolj za kulisami, o novem deželno-brambovskem zakonu. Stavile so se od konserva-

tivne strani zahteve, o katerih je vojaška uprava mislila, da vanje ne more privoliti. Konservativna večina obeh deželnih zborov je pa naposled vladi prijenjala.

Vlada v stiskah. Vprašanje o celjski gimnaziji in pa volilna reforma ste spravili vlado v velike zadrege. Govori se že, da vlada v maji razpusti državni zbor ali pa odstopi, ako se jej ne posreči premagati težav. Časopisi že imenujejo grofa Thuna, češkega namestnika, za bodočega ministerskega predsednika. Najbrž pa vsa ta poročila prihajajo od vladne strani in imajo ostrašiti koalirane stranke, zlasti liberalce, da bi vladi ne delali prevelikih ovir.

Državni zbor se je zopet sešel dne 19. m. m. K prvi seji ni bilo nobenega italijanskega poslanca, da jim ni bilo potreba izrekati sožalja povodom smrti nadvojvode Albrehta, zmagovalca pri Kustoci. To se je baje jako opazalo v vladnih in drugih višjih krogih. Nas, ki že vemo, kako je z avstrijskim domoljubjem avstrijskih Italijanov, ta dogodek ni prav nič osupnil. Radovedni smo, če bodo sedaj na Dunaju spoznali, katerim poročilom je bolj verjeti, ali tistim, ki so poročala, da se je pri izgredih v Istri klicali: „Evviva l' Italia!“, ali onim, ki vedo povedati le o klicih: „Evviva l' Istria!“ Slovenci pa ne pričakujemo, da bi ta italijanska demonstracija morda imela za nas kake ugodne posledice, kajti nade so nas že prevečkrat goljufale.

Mej **ogersko** nezavisno stranko na Ogerskem se je pokazal razkol. Večina se je postavila bolj na katoliško stališče in je prisilila liberalne stranke, da izstopijo. Seveda je pa v resnici stvar malo drugačna. Za katoličanstvo skrajnim levičarjem ni dosti mari. Šlo se je le za to, če je sploh umestno, da skrajna levica podpira kako vlado, ko priznava nagodba. Odlični člani nezavisne stranke so podpirali Wekerlovo vlado v cerkveni politiki in so hoteli tudi sedanje, to pa drugim ni bilo prav. Katoliški listi se vesele tega razkola, a nam se zdi, da je njih veselje malo prezgodnje. Katoliška stranka si ne bode dosti pomagala s podporo nezavisne stranke, temveč bodo le prišla ob veljavo, če se bode dosti ž njimi pajdašila. Druženje s skrajno levico je Wekerla pripravilo ob zaupanje pri kroni in tudi ne bode povzdignilo zaupanja grofu Zichyju. — V kratkem pridejo v gospodski zbornici

na vrsto nerešeni cerkveni zakoni. Govori se, da Banffy nima dosti upanja, da bi dobil večino, in se zatoorej že govori, da morda odstopi.

V Italiji vlada mej prebivalstvom velika beda in nevolja. V nekaterih krajih so že bili nemiri. Tudi požigalo in ropalo se je. Vlada bode najbrž poskusila si pomagati z obsednim stanjem.

V Franciji so pa vedno razni škandali na dnevnem redu. Posebno v dveh pravdah se je pokazalo, kako spri-dena je sedanja boljša francoska družba. Veliko časnika-jev se je moralo zagovarjati pred sodiščem, ker so od raznih ljudij in društev izsilili mnogo denarja, da so potem molčali o kacic sleparijah. Svote, za katere se je šlo, znašajo na tisoče. Obravnava proti dvema židovskima bankirjema, ki sta veliko ljudij goljufala s tem, da sta denar spravila in napovedala konkurs, je pa pokazala sprijenost mej sodnimi uradniki. Zagovornik je v dolgem govoru razkril, kako so razni sodniki in državni pravd-niki podpirali razne sleparije zatožencev. Te obravnave so seveda vzbudile nevoljo mej prebivalstvom. Posledica tega je, da se prebivalstvo vedno bolj oprijemlje socijalnih demokratov. — V Marseillu so pri dopolnilnih volitvah v mestni zbor zmagali socijalisti z veliko večino.

V Bolgariji baje misli vlada uvesti izjemno stanje v več krajih, ker se boji opozicije. Kmalu bodo pod sedanje vlado vladale jednake razmere, kot pod Stambu-lovom. Razpor z Avstrijo zastran užitnine bode baje kmalu ugodno poravnan.

Pri **turški** vladi so se pritožili zastopniki raznih velevlastij, da v Carigradu ni nobene varnosti za tujce. Poslednji čas so zlasti zvečer vojaki napadali kristjane, in to ne le prostaki, temveč tudi častniki. Policaja pa pri takih priložnostih ni nobenega blizu. Vlada je obljubi-la pomnožiti policijo in zapovedala vojakom, da naj bodo po noči doma.

Vojna mej Kitajci in Japonci še ni končana. Kitajsko brodovje pred Vaj-haj-vajem se je udalo. Njega poveljnik se je usmrtil. Vjeti kitajski vojaki v Vaj haj-vaju so se razorožili, odpeljali do vojne črte in izpustili. Japonci baje nikakor ne mislijo prej jenjati boja, da bodo v Pekingu.

Slovenske in slovanske vesti.

(„Rodoljuba“ naročniki) se uljudno prosijo, naj pošiljajo odslej naprej naročnino „Upravištvu Rodoljuba“, udje „Slovenskega društva“ pa udnino in društva se ti-kajoče dopise, kakor dosedaj društvu.

(**Državnozborska volitev na Dolenjskem.**) Dne 25. m. m. je bila v dolenjskih mestih volitev državnega poslanca. Gosp. Višnikar je bil izvoljen s 395 glasovi, 193 glasov je dobil g. Zupan, 13 pa g. grof Margheri. Pri tej volitvi odločevali so jedino krajevni oziri.

(**Iz katoliškega tabora**) V poslednji seji deželnega zbora je g. Klun z verskega stališča obsodil postopanje

krščanskih socijalistov na Dunaju, ki nočejo pripoznavati nobene avtoritete, niti škofovske. Pri tem je omenil, da papeževemu blagoslovu, ki ga je poslal krščanskim soci-jalistom, ni pripisovati tacega pomena, da bi papež že odobral vse postopanje krščanskih socijalistov. Pri tem se je pa g. Klun izrekel tudi proti delovanju nekaterih kapelanov, ki delujejo za krščanski socijalizem in se od-ločno izjavil, da „Slovenec“ ni glasilo konservativne stranke. To je dalo povod „Slovincu“, da je udaril s cepcem po Klunu baš zaradi tistega odstavka, ki govori o škofovski avtoriteti. To je storil list, ki je narodno

stranko vedno napadal, ako se v vsem v političnih stvareh ni vjemala s postopanjem ljubljanskega škofa, ki je nekoč celo dokazoval, da so škofje poklicani za politične voditelje narodu. S svojim napadom na Kluna, zagovarjajočega škofovsko avtoriteto, je pokazal „Slovenec“ in njegova stranka, da mu za škofovsko avtoriteto nikdar resno ni bilo, temveč je vse bilo le humbug in so to avtoriteto le zlorabili, da so lažje udrihali po naši stranki. „Slovenec“ se je pa v dotičnem članku izrekel, da Hohenwartov klub ni v resnici katolišk in dva dni pozneje hudo obsodil nemške liberalce zaradi upiranja celjski gimnaziji. Pričakovali bi bili, da bode najodločneje pozval slovenske poslance, da naj izstopijo iz teh škodljivih zvez. Se-li ne bojé uredniki „Slovenčev“, da bi g. Povše v konservativnem klubu postal ravno taki slab katolik, kot je po njihovem mnenju sedaj g. Klun.

(**Pogreb nadvojvode Albrehta**) se je bil 26. m. m. popoldne vršil jako slovesno na Dunaji. Udeležili so se ga mej drugimi tudi razni zastopniki tujih vladarjev.

(**Sedemdesetletnico**) bode slavil na Dunaji dne 4. t. m. slovenski pisatelj Ivan Navratil, predsednik podpornega društva za velikošolce na Dunaji in c. kr. predstojnik pri najvišjem sodišči. Na mnogaja leta!

(**V spomin petdesetletnice vladanja cesarjevega**) osnujejo južno-štajerski Slovenci ustanovo, iz katere se bodo podpirali velikošolci, ki mislijo vstopiti v državno službo. Nabiranje za to ustanovo se kmalu začne. Taka ustanova bode za Slovence velikega pomena, ker večkrat primanjkuje slovenščine večših uradnikov. To misel so sprožili slovenski poslanci, ker po izstopu iz štajerskega deželnega zbora ne morejo sodelovati pri tem, kar bode storila dežela za proslavo omenjene petdesetletnice.

(**Kranjski kmetijski družbi**) se je dovolilo 300 goldinarjev, da priredi ta mesec ribarski tečaj na Studenci.

(**Novo okrajno sodišče**) osnuje se v Kobaridu na Primorskem. Novi sodni okraj bode štel 16.000 duš.

(**Dvojezična gimnazija v Celji.**) Zadnjič smo omenili, da so slovenski poslanci izstopili iz štajerskega deželnega zbora, ker se je stavil predlog, ki je razžaljiv za naš narod. Potem so izdali oklic na svoje volilce, v katerem pojasnjujejo, kako jih je deželni zbor vedno preziral. Za to možato postopanje je več občin izreklo slovenskim poslancem zaupanje. Stvar je precej osupnila zlasti štajerske konservativce, ki tega niso pričakovali. Njih vodja Karlon je v štajerskem deželnem zboru predlagal, da naj se gimnazije na Dolenjem Štajerskem tako premené, da bodo dijaki večši obeh deželnih jezikov, ko jih dovršé. Ta predlog je imel namen, vprašanje celjske gimnazije spraviti povse na drugi tir in vso stvar tako zavleči. V tem je pa prišel v Gradec grof Wurmbrand, sedanji trgovinski minister, ki je jel nekaj posredovati mej nemškimi strankami. Sprva se je mislilo, da je prišel v Gradec, da spravi Slovence v deželni zbor, a kmalu se je pokazalo, da je prišel s povse drugačnim namenom. Konec tega posvetovanja je bil, da je zbor soglasno sklenil resolucijo, da naj vlada v vprašanju o osnovi dvojezične gimnazije v Celju, kakor sploh v vseh podobnih vprašanjih poizveduje in postopa v sporazumljenju z deželnim šol-

skim svetom in pri tem gleda, da se z zadovoljtvijo slovenskih teženj ne bi motil narodni mir, in da se deželnemu odboru naroča, naj proučuje vprašanje, kako naj se jezikovni nauk uredi na gimnazijah na Dolenjem Štajerskem. Mi Slovenci dobro vemo, kako mislita štajerski deželni šolski svet in deželni odbor o slovenskem šolstvu, in vemo, da od teh dveh oblastev nič dobrega ne moremo pričakovati. S to resolucijo se je hotelo vprašanje o dvojezični gimnaziji zavleči s tem, da naj deželni šolski svet stvar preiskuje in pretresuje. To želi najbolj sedanja koalicijska vlada, ki se boji, da se ob to vprašanje koalicija razbije. Nekateri liberalci bi namreč izstopili iz koalicije, ako se sklene napraviti gimnazijo v Celji, iz strahu pred nemškimi nacionalci. Če se stvar odkloni, pride konservativni klub v nevarnost. Posebno pa to resolucijo označuje odstavek, ki pravi, da se pri zadovoljtviji slovenskih teženj mora gledati, da se ne bode motil narodni mir. S tem se takorekoč daje vsa stvar južnoštajerskim Nemcem in nemškutarjem v roke. Če bodo ti kaj demonstrovali proti tej ali oni stvari, pa se nam ne sme dati, ker sicer bi se motil narodni mir. In za tako resolucijo so glasovali nemški konservativci, katere so še nedavno pri nas nekateri politiki proglašali za največje prijatelje Slovencev. Ko se je sešel državni zbor, sta Hohenwartov in levičarski klub se posvetovala o stvari. Prvi je po pritiskanju slovenskih poslancev sklenil, da bode glasoval za dvojezično gimnazijo v Celju. Ta sklep se pa ni storil jednoglasno, kakor trdi glasilo štajerskih konservativcev. Pač pa se je bil jednoglasno sprejel Karlonov predlog, da naj se srednje šole na Dolenjem Štajerskem tako uravnajo, da bodo nčenci, dovršivši jih, jeduako znali oba deželna jezik. Levičarski klub se je izrekel proti dvojezični gimnaziji v Celju. Niti konservativci, niti liberalci se pa niso izrekli, kaj store, ako se stvar neugodno zanje reši. Niti o slovenskih koalirancih sedaj še za gotovo ne vemo, kaj bodo storili, ako se gimnazija v Celju odkloni. Mladočehi pravijo, da bodo glasovali zanjo, krščanski socijalisti pa menda proti. Mej Poljaki pa vlada različno mnenje in bode klub najbrž prepustil njega članom, da glasujejo, kakor hočejo. Sedaj je vsa stvar povse negotova in kaže se, da se okrog celjskega vprašanja suče velik del avstrijske politike. Morda je od te stvari odvisen celo obstanek koalicije.

(**Češka šola na Dunaji.**) Dunajski Čehi so prosili, da bi se na Dunaji osnovala javna ljudska šola. Učno ministerstvo je pa to prošnjo odbilo, češ, da dunajsko češko prebivalstvo ni tako, da bi se moglo reči, da biva na Dunaji češka narodnost in zatorej za dunajske Čehne ne velja člen XIX. drž. osnovnih zakonov. Od koalicijske vlade pač drugačne odločbe ni bilo pričakovati.

(**Umrl**) je dne 12. m. m. v Tridentu topničarski stotnik Jernej Legat v svojem 50. letu. Rojen je bil v Naklem na Gorenjskem. Bil je vedno zvest sin slovenske domovine. Odlikoval se je v bosenski okupaciji in dobil vojaški zaslužni križ.

(**Občinski zastop v Beljaku**) je z letnim doneskom 20 gld. pristopil društvu „Südmark“. S tem je hotel pokazati svojo pristno nemškonarodno mišljenje in

sovraštvo do Slovencev. Sicer pa „Südmark s tem denarjem še ne bode nobenega slovenskega kmeta pregnala.

(**Fran Kramar**,) odločen narodnjak, ki si je zlasti pridobil mnogo zaslug za osnovo tamošnjega bralnega in ognjegasnega društva, je umrl v Sevnici. Njegov pogreb je bil jako lep.

(**Levstikovih zbranih spisov**) je izšel V. zvezek. S tem zveskom je to delo dokončano. Spredaj prinaša podobo Levstikovo, na koncu pa njegov životopis iz peresa najboljšega slov. životopisca in urednika spisov Frančiška Levca. Sicer pa objavlja ta zvezek kritike in polemike, katere so jako zanimive za vsakega, ki se želi seznaniti s poznavanjem slovenskega slovstva. Naročilna cena vsem petim zvezkom v mehki vezbi je av. velj. 10 gld. 50 kr., v platno vezani stanejo 13 gld. 50 kr., v pol francoski vezbi 14 gld. 50 kr., v telečjem usnji (najfinejša vezba) 15 gld. 50 kr.

(**Bosensko plemstvo**.) V nekem samostanu našli so staro knjigo, ki opisuje rodoslovje bosenskih kraljev.

Knjiga je iz časa, ko so bili bosenski vladarji v dobrih odnošajih z ogerskimi kraljem, Karlom Robertom, in ko je bila še Bosna krščanska. Od plemenitih rodbin, ki jih našteva ta knjiga, jih še sedaj živi 300 moških v Bosni in jih je desetina mohamedanov. Na podlagi te knjige hočejo prositi cesarja, naj jim povrne plemstvo. Mehmed beg Kapitanović je že zaprosil za grofovski naslov.

(**Poljska gimnazija v Tešinu**.) Poljaki v Šleziji so v enakih razmerah, kakor Slovenci na Koroškem ali Štajerskem. Zastoj so zahtevali, da bi zanje vlada osnovala kako srednjo šolo. Videč, da pri sedanjih razmerah od vlade ničesa ne dosežejo, jeli so nabirati darove za zasebno gimnazijo v Tešinu, katero v kratkem osnujejo. Sedaj imajo nabranih že 80 000 gld. Nemški listi se zaradi tega jako hudujejo in vzdihujejo, češ, nemška posest je v nevarnosti.

(**Ruski car**) je ukazal, da se na njegovem posestvu zgradi dom za onemogle pisatelje, umetnike in gledališke igralce.

Razne vesti.

(**Državna podpora**.) Poljedelsko ministerstvo je dovolilo občini Selce 1800 podpore za napravo vodovoda. Vodovod bode stal kacic 4550 gld.

(**Vojaški nabori**) bodo letos na Sp. Štajerskem dne 1. in 1. marca pri St. Lenartu v Slov. Goricah; dne 4., 5., 6., 7., 8. in 9. marca v Mariboru; dne 11. in 12. marca v Slov. Bistrici; v Mariboru (za mesto) dne 13. marca; v Mozirji dne 1. in 2. marca; na Vranskem dne 4. in 5. marca; v Celji (za mesto) dne 6. marca; v Konjicah dne 7., 8. in 9. marca; v Celju dne 11., 12., 13., 14., 15. in 16. marca; v Rogatcu dne 22. in 23. marca; v Ptuj (mesto) dne 1. aprila; v Ormožu dne 2. in 3. aprila; v Ljutomeru dne 4., 5. in 6. aprila; v Brežicah dne 8. in 9. aprila; v Sevnici dne 16. in 17. aprila; v Kozjem dne 18., 19. in 20. aprila; v Šoštanju dne 22. in 23. aprila; v Slovenjem gradu dne 24. in 25. aprila; v Marenbergu dne 26. in 27. aprila.

(**Nezgode**.) Dne 21. m. m. je utonil v Kolpi učitelj in vodja ljudske šole v Fari na Kočevskem. Po kratkovidnosti je menda zgrešil pot in zagazil v vodo. — Dne 22. in 23. m. m. je pogorela občinska ubožna hiša na Jesenicah na Gorenjskem. Požarna bramba je obvarovala sosedne hiše, ki so bile v veliki nevarnosti. — Mrtvega so našli pred nekaterimi dnevi v Cimerne v svibenski župniji J. Mrežarja blizu njegove hiše. Menda je zmrznil. — Dne 20. m. m. je na postaji Laze trčil mešani vlak v tovorni in so bili pri tem poškodovani trije vozovi. Človek ni bil nobeden ranjen. Kriva te nezgode je bila pregosta megla. — V Karlovc na Hrvaškem se je osemletna deklica Olga Diždarović igrala z ognjem. Vnela se jej je obleka in se je tako opekla, da je umrla. — V Ajdovščini se je streljalo s topiči pri neki svadbi. Pri tem se je pa neki topič prežgodaj sprožil in je zadel šestnajstletnega Bernarda Možeta v glavo in mu razbil popolnoma lobanjo. — V tovarni na Savi pri Jesenicah je zgrabil strojev jermen nekega 18letnega Antoma Smoleta z Koroške Bele in mu večkrat zlomil desno roko in obe nogi.

(**Kupovanje vojaških konj na Štajerskem**.) Vojna uprava bode kupovala konje za vojaštvo dne 4. marca

v Mariboru, dne 5. marca v Radgoni, dne 6. marca v Ptuj, dne 7. marca v Gradcu, dne 17. marca v Brežicah, dne 18. marca v Središči, dne 26. marca v Fehringu in dne 2. aprila v Ljutomeru. Kavalerijski konji se bodo plačevali povprek po 325 gld., in artilerijski po 350 gld.

(**Izpred porotnega sodišča**.) Dne 25. m. m. so se začele nove obravnave pred porotnim sodiščem v Ljubljani. Pri prvi obravnavi sta bila obsojena zaradi težke telesne poškodbe 40letni Janez Zorec iz Srednje Vasi in 19letni Lorenc Rožnik iz Podrebra, prvi v triletno, poslednji v osemnajstmesečno ječo. Pri drugi obravnavi pa je bil oproščen Janez Kraljič iz Lipljenj zaradi hudodelstva uboja, ker se je branil. — V torek sta bila obsojena zaradi tatvine iz navade 41letni Jože Koren in 33letni J. Rahne. Oba sta že bila večkrat kaznovana zaradi tatvine in sta lani bila ušla iz prisilne delavnice. Izvršila sta več tatvin. Sodišče je prisodilo prvemu 8, drugemu 6 let ječe.

(**Družba židovskih sleparjev**) stoji sedaj pred porotnim sodiščem na Dunaji obtožena radi velikanskih sleparij. Ti hebrejci so negovali posebno sleparsko specijalitetu. Na čelu družbe je stal gališki žid Nuhem Šapira. Ta je po agentih in tudi pismeno prigovarjal ljudem, a samo židom, naj kupijo ponarejene bankovce, kateri se izdelujejo v posebni tovarni v Londonu in jih je zagotavljal, da so ponarejeni bankovci tako izborno izdelani, da jih od pristnih še razločiti ni. Če se je kdo odločil, kupiti ponarejene bankovce, mu je Šapira naznanil, da jih mora kupiti za gotovo minimalno svoto. Navadno je rekel, da mora kupec dati 2000 gld., za katero svoto dobi 6000 ali 10 000 gld. ponarejenih bankovcev. Predvidni židje so navadno zahtevali, naj se jim pošlje ponarejen bankovec na ogled. Šapira je pri takih prilikah poslal jedno plat preklanega pristnega bankovca in ta vzorec je seveda vsakega kupeca popolnoma zadovoljil. Kupec se je potem z denarjem odpravil v London, kjer ga je Šapira spravil do tega, da mu je vročil kupnino. Potem ga je Šapira spravil na kolodvor in pobegnil. V Rotterdamu je Šapira svojo žrtev pripravil do tega, da se je z njim peljal do meje, češ, da izročeni ponarejeni bankovcev prej ne da iz rok. Blizu meje se je neki de

tektiv oglasil in aretoval Šapiro. Kupec je hitro pobegnil ne meneč se za novce, katere je dal navihanemu Šapiru. Detektiv je bil seveda „sotrudnik“ sleparjev. Pa tudi na druge jednake načine je Šapira prodajal židom ponarejene bankovce, katerih niti imel ni. Preiskava je dognala devet slučajev storjene in dvanajst slučajev poskušene prevare, uverjena pa je, da je Šapira v družbi svojih hebrejskih tovarišev in tovarišic prisleparil na stotisoče goldinarjev in opeharil na stotine ljudij. Obravnava je

kaj zanimiva, a zaradi nedostajanja prostora ne moremo niti najmarkantnejših prizorov opisati.

(Velikansko tihotapstvo.) V Trstu so te dni zaplenili finančni organi na Lloydovem parniku „Ceres“, ki je priplul iz Smirne, nad 45.000 turških cigaret. Ta ogromna množina cigaret, tehtajoča nad 66 kilogramov, je bila jako spretno skrita mej dvojno steno v skladišču premoga. Že na Reki so finančni organi preiskali parnik, a niso našli ničesar.

Trgovinske in obrtne zbornice.

Posebno ugodnega spričevala bi pač ne mogli dati avstrijskim trgovinskim zbornicam. To je pa seveda nekoliko to krivo, ker se jim ni odmeril pravi vpliv, vlada jih po zakonih sicer vprašuje za mnenje, a tega mnenja se ni pri svojih odločbah zavezana držati in se ga tudi faktično ne drži. Večkrat je stvar pri vladi že poprej takorekoč odločena in se zbornica le zaradi lepšega povpraša za svet. Seveda pri taci razmerah se za te zbornice pač ne more nikdo posebno zanimati. Mnogi mislijo, da niso vredne denarja, katerega stanejo. Vzdržuje se jih še jedino to, da se jim je dala pravica voliti za državni ali deželne zборе.

Baš s tem se je pa tem zbornicam dal nekaj političen značaj. Pri volitvah je odločilno večkrat le politično prepričanje dotičnika, naj že potem o trgovini ali o obrtniki kaj razume ali ne. V mnogih krajih so postale te zbornice le zavetje za nekatere politične veljake. Le prevečkrat volijo zbornice za svoje zastopnike može, o katerih ni pričakovati, da bi mogli biti dobri zastopniki trgovine ali obrtnije.

Sicer pa še nekaj družega ovira razvoj teh zbornic. Stlačili so vanje trgovce in obrtnike. Koristi teh dveh stanov se pa ne vjemajo. Sporazumno delovanje mej njimi ni mogoče. Tako je obrtnik, bodi že mali ali veliki, za varstvene carine, v tem, ko je trgovec, zlasti veliki, za prosto trgovino. Pa je še tudi mnogo drugih nasprotstev, tako glede določitve tega, kaj naj spada v obrt ali trgovino, glede dokaza zmožnosti i. t. d. V največ zbornicah

imajo večino trgovci, in take trgovske zbornice so navadno, kadar jih je vlada kaj povprašala, se izrekle le trgovini v korist. Za našo kranjsko trgovinsko in obrtno zbornico to ne velja, ker tukaj imajo že še obrtniki nekaj upliva. Zastopniki trgovskih zbornic so se v državnem zboru kazali nasprotnike vsaki premembi obrtnega reda malemu obrtniku v korist in reči ne moremo, da ne bi bili nekoliko s svojim uplivom spravili obrtne postavodaje na napačno pot, da z novim obrtnim redom faktično sedaj malemu obrtniku ni nič pomagano.

Da se pa v zbornicah nasprotje mej obrtnijo in trgovino še ni bolje pokazalo, pripisovati je le temu, da niso razvile nobene odločne delavnosti. Nekatere baš zaradi tega niso hotele ničesa storiti, da se ni pokazalo nasprotje mej njenimi člani. To je torej jeden vzrokov mlačnosti teh zbornic.

Iz povedanega je razvidno, da bode prej ali slej morala se naša zakonodaja lotiti reforme trgovinskih in obrtnih zbornic, ako se hoče, da bode njih delovanje tako koristno, kakor bi bilo želeti. Pri tem pa bode potrebno, da se razdele v posebne trgovske in obrtne zbornice, le tako bode mogoče kako uspešno delovanje. Seveda od sedanjega državnega zbora ne pričakujemo take reforme, ker že po svoji sestavi ni zmožen za kake narodno-gospodarske prenosne. Nemško-liberalna stranka ima vse prevelik upliv, da bi mogli kaj dobrega pričakovati.

Obrtne raznoterosti.

(Pospeševanje interesov tretjega stanu.) V Nemčiji snuje se stranka, katera bode imela namen, braniti in pospeševati koristi tako imenovanega tretjega stanu, to je malih obrtnikov in trgovcev proti velikim kapitalistom.

(Koliko se povžije piva na Kranjskem?) Kakor povzamemo uradnim listim, skuhalo se je leta 1894. na Kranjskem 84.695 hektolitrov piva, za 8.848 hektolitrov manj, nego leta 1893. Piva, skuhanega na Kranjskem, izvaža se približno 10.000 hektolitrov, ter je ostalo lansko

leto okolo 75.000 hektolitrov. Temu se pa mora še prišteti iz družih kronovin (posebno iz Štajerske) uvažano pivo, ki znaša na leto približno 30.000 hektolitrov. Skupno se torej povžije na Kranjskem okolu 105.000 hektolitrov piva in sicer v Ljubljani približno 20.000 hl., ostanek 85.000 hl. pa na deželi. Pivovaren imamo na Kranjskem 9. Polovico vsega kranjskega piva skuha pivovarna bratov Koslerjev v Šiški.

Izpred sodišča.

Znan ljubljanski pek se je bil ob svojem času izrekel, da rajši odpusti vse delavce, nego bi pa dovolil nedeljski počitek. To novico je priobčil časopis „Delavec“ in pristavil, da delavci pri tem mojstru delajo po 18 do 20 ur na dan, ne da bi imeli delavci vse leto kak prosti dan ter imenoval ga vsled tega „oderuha“, ki brezvestno izkorišča delavce, katerim daje le po 12 gld. na mesec. Pek je zaradi tega tožil urednika zaradi razžaljenja časti. Ta tožba bila je naperjena le zaradi razžaljivega izraza „odrtnik“, o tem namreč dokaz resnice ni dopuščen. O tem soditi je imelo kompetentno okrajno sodišče. Okrajno sodišče je tožbo zavrnilo, češ, da se izraz ne sme iztrgati v skupnosti, zato ni dopustna zatožba po § 496., temveč le po § 483. do 492. kaz. zak. in stvar spada pred porotnike. Deželno sodišče je pa na vloženo pritožbo razsodilo, da jo ima okrajno sodišče meritorično rešiti. Okrajno sodišče obsodilo je urednika na 10 gld. globe in deželno sodišče je vsled vzklica kazni povišalo na 3 tedne zavora z dvema postoma na teden. Sedaj za obsojenega urednika ni bilo več pritožbe. Za vso stvar je pa izvedela generalna prokuratura na Dunaji in vložila na najvišje sodišče pritožbo v varstvo zakona. Pritožba je imela uspeh. Najvišje sodišče je razsodilo, da je prvi pot okrajno sodišče popolnoma pravilno zavrnilo tožbo, ker se stvar mora soditi le v zvezi z dotično notico, ker so se navedla pozitivna dejanja, da se čezmerno izkoriščajo delavske sile. Izraz „odrtnik“ kot tehnični izraz ne pripada zakonodaji, po jezikovni rabi pa

pomenja tudi lihvarstvo z delavskimi močmi. S tem, da se je stvar napak tolmačila, se je zatožencu škodovalo, ker bi z dokazom resnice mogel doseči, da se popolnem oprost. Posebnega pomena je to zaradi tega, ker se je pri neki drugi pravdi dokazalo, da pri dotičnem mojstru delavci res delajo po 18 do 20 ur na dan. Zaradi tega je najvišje sodišče razsodilo, da se je z odločitvijo deželnega sodišča v Ljubljani kršil zakon in stvar spada pred porotno sodišče. — Mi le pristavljamo, da je najžalostnejše pri tem, da se je vsa stvar še le pred sodišči dognala. To pač jasno kaže, kako pomanjkljiva je sedanja zakonodaja v varstvo delavcev, oziroma, kako pomanjkljivo se izvaja. Kdo ve, če ni več takih mojstrov v raznih obrtih. Obrtna oblastva oziroma obrtno nadzorstvo bi moralo gledati, da se taki zlorabi delavcev jedenkrat za vselej naredi konec. Kaj pomagajo najboljši zakoni, ako ni sredstev, po katerih bi se doseglo, da se tudi dejansko izpolnjujejo. Socijalna zakonodaja nima le pomena, zboljšati stanja delavcev, temveč tudi izpodkopati tla socijalnim demokratom. Če se pa dogajajo taki slučaji, kakor je omenjeni, je pa pač le voda na mlin socijalnih demokratov. Lahko kažejo, da vsa zakonodaja pri sedanjih razmerah je brez vsacega pomena in zatoorej lahko delavce prepričajo, da prej ne bode bolje, da se prevrne sedanji družbeni red. Premlačno in premalomarno izvajanje zakonov, ki so se izdali v prid delavcev, tira delavce v socijalno-demokratski tabor, in to utegne postati nevarno državi in človeški družbi.

Delavske raznoterosti.

(Podržavljanje notarijata in delavci.) Delavski stan gotovo le redkokdaj potrebuje notarja. Večini delavcev se pač nikdar ne primeri, da bi notarja potrebovali. Ti delavci pa plačujejo razne državne indirektno davke. Če se notarijat poddržavi, kakor to želi naša konservativna stranka, bodo tudi delavci kot plačevalci davkov morali ravno tako donášati za notarijat, kakor donášajo za druge državne potrebe. Vidi se torej, da želja konservativcev po tem, da bi se notarijat poddržavil, ima le namen, jeden del bremen izvaliti s premožnejših stanov na tiste, ki tako rekoč nič nimajo. Tako je tista proslavljena ljubezen za del avca.

Tržne cene v Ljubljani

2. marca t. l.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	7	—	Špeh povejen, kgr.	—	64
Rež,	5	80	Surovo maslo, „	—	72
Ječmen, „	6	—	Jajce, jedno	—	03
Oves, „	6	20	Mleko, liter	—	10
Ajda, „	6	60	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso, „	7	—	Telečje „ „	—	68
Kornza, „	7	—	Svinjsko „ „	—	66
Krompir, „	3	—	Koštrunovo „ „	—	42
Leča, „	12	—	Pišanec „ „	—	55
Grab, „	10	—	Golob „ „	—	20
Fižol, „	11	—	Seno, 100 kilo	—	2 14
Maslo, kgr.	94	—	Slama, „	—	2 14
Mast, „	—	66	Drva trda, 4 metr.	—	8
Špeh frišen „	—	56	„ mehka, 4 „	—	6

Listnica uredništva. Gosp. R. v R.: Dopisa ne moremo priobčiti, ker bi se zamotali v pravdo.

Loterijske srečke.

Gradec, dne 23. februvarja: 76, 70, 15, 33, 3.
Trst, dne 16. februvarja: 65, 3, 30, 41, 80.

Za zimsko-hlevno-krmljenje!

Stroje za pridelovanje krme,
Rezalce krme in rezanice,
Rezalce repe in krompirja,
Mline za debelo moko in za zmlinčenje,
Stroje za parjenje živinske klaje,
Premične štedilne kotlovne peči
za živinsko klajo i. t. d.

dalje:

Stroje za luščenje koruznih storžev,
Cistilnice za žito, — Trieure-stroje za sortiranje,
Stiskalnice za seno in slamo, ki se z roko gonijo,
premične in nepremične, proizvajajo v najizbornejši,
(28—10) priznana dobri konstrukciji

PH. MAYFARTH & CO.

Ces. in kralj. izključlj. privil.

tovarne kmetijskih strojev, železoliivnica in parne fužine.

Dunaj, II., Taborstrasse št. 76.

Katalogi brezplačno. — Zastopniki in preprodajalci se iščejo.

Prodaja posestva.

Iz proste roke se proda posestvo šte. 5 v Podborštu pri Zidanem mostu s poslopjem in potrebnim kmetijskim orodjem ter z zemljišči, in sicer 5 oralov 784 štirijaških sežnjev rodovitnih njiv, 4 orale 605 štirijaških sežnjev rodovitnih senošetij, 17 oralov 992 štirijaških sežnjev lepega gozda, 259 štirijaških sežnjev pašnikov in 1 oral 21 štirijaških sežnjev vinograda, vsega vkup torej 28 oralov 1061 štirijaških sežnjev.

Posestvo je v najboljšem stanu in znaša skupna cena 4500 glđ. Skozi vas Podboršt pelje lepa občinska cesta in je od glavne železniške postaje Zidani most 3 $\frac{1}{2}$ ure oddaljeno. — Več pové lastnik

Anton Fišter

v Podborštu šte. 5

v Št. Janžu pri Zidanem mostu.

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13 (2—5)

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih podob, zrcal,

kaker tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete na pr. stekleno, porcelanasto belo in rujavo prsteno blago, raznovrstne svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave kroglaste cilindre „Patent Marian“, katere imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

Prevezem tudi vsa steklarska dela pri stavbah ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

Povsod se iščejo osebe, ki imajo obširne zveze in konfekcije in bi bile voljne, prevzeti majhno zastopstvo. — Ponudbe naj se vpošljejo pod „XY“ upravnistvu „Rodoljuba“.

(30—5)

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni ako se naroča po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy

lekar zraven rotovža
v Ljubljani

priporoča:

Za želodec:

Marijinecelske kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 glđ. 3 tuct. 4 glđ. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanji, skazenem želodci. — Škatulja 21 kr., jeden zavojček s 6 škatuljami velja 1 glđ. 5 kr.

Za prsa:

Planinski zeliščni ali prsni sirop za odraslene in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gđ. 50 kr.

Za trganje:

Protinski cvet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, negah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 glđ. 25 kr.

Vsa ta naštetá in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja
v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo. (14—20)

Kot nadomestilo za bobovo kavo se priporoča po odravnih ženskam, otrokom in bolnikom:

Najokusnejša, edino zdrava in ob enem najcenejša primes k bobovi kavi je:

KATHREINER

ČASTNI DIPLOM

1891-1894

8 ZLATIH KOLAJN

Pozor: zahtevajte in jemljite le izvirne zavojce z imenom „Kathreiner“.

KNEIPPOVA SLADNA KAVA.

Najčistejši prirodni plod v celih zrnih, ki se ne dajo ponarejati.

Se dobi povsod: $\frac{1}{2}$ Kile za 25 kr.